ZENDEGI-SALAM
ضمیمه روزنامه خراسان
چهارشنبه • ۲۲ اسفند ۱۳۹۷
۶ رجب ۱۴۴۰ • ۱۳ مارس ۲۰۱۹
شماره ۲۰۰۶۰
۱۲۸۳

زندگی سلام

آن چه باید درباره دیدنی ترین کاروانسراهای ایران قبل از برنامه ریزی سفر نوروزی تان بدانید

سفری به اعماق تاریخ!

عکس از ایرنا

الهام یوسفی | روزنامه‌نگار

پرونده

تعطیلات نوروزی در راه است و سفر یک پیشنهاد خوب برای استفاده حداکثری از اوقات فراغت در آن روزهاست. در این بین، هر فردی برای سفر رفتن انگیزه‌ای دارد. بعضی مسافران شیفته مناظر طبیعی و کوه و چشمه‌های جوشان‌اند و برخی با تصور دیدار از اماکن کهن تاریخی سر شوق می‌آیند و کوله‌پشتی‌های‌شان را بر دوش می‌اندازند و راهی سفر می‌شوند. برای دسته دوم، ملاقات با هر بنای تاریخی، در حکم سفر به قرن‌های پیش است. در ایران هم تا دلتان بخواهد بنای تاریخی زیبا و شوق‌انگیز داریم. در میان قصرها، خانه‌های تاریخی، موزه‌ها، مساجد و کلیساها، صدها کاروانسرای تاریخی و دیدنی ایران با حجره‌ها و ایوان‌ها و هشتی‌هایش مشتاق دیدار چهره به چهره با مسافرانی‌اند که از دل هر حجره قصه‌ای تاریخی از مردم روزگار کهن بیرون می‌کشند و با تصویر خیال‌انگیز کاروان‌های تجاری و زیارتی که شبی را در دل این کاروانسرا به سحر رسانده‌اند به اعماق تاریخ سفر می‌کنند. در پرونده امروز برخی از دیدنی‌ترین و زیباترین کاروانسراهای ایرانی را به شما معرفی می‌کنیم تا اگر گذرتان به آن شهر افتاد از بازدید آن غافل نشوید.

کاروانسرای تی‌تی | کاروانسرایی با منظره‌ای زیبا

تی‌تی اسم یکی از عمه خانم‌های شاهان صفوی است که تصمیم می‌گیرد کاروانسرای زیبایی را به نام خود در شهرستان سیاهکل بسازد. در ۱۰ کیلومتری جاده سیاهکل به دیلمان و در دامنه تپه‌ای بلند و سرسبز که در گذشته در مسیر کاروانیان لاهیجان به دیلمان و طالقان بوده، ساختمانی از سنگ رودخانه‌ای، آجر و ملات گچ و ساروج ساخته می‌شود که مسافران برای استراحت و اتراق در آن به قول مورخان رحل اقامت می‌افکندند. بنای سنگی و آجری تی‌تی در عمق سرسبز دامنه، آدم را یاد بناهای پررمز و راز فیلم‌های تخیلی می‌اندازد. کاروانسرای تی‌تی خانم، یک حیاط مرکزی، گذرگاه هشتی و دو ایوان کوتاه دارد و در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. تی‌تی در زبان گیلکی به معنی شکوفه است، در زبان گیلکی مانند زبان انگلیسی جای صفت و موصوف بر خلاف زبان فارسی است بنابراین تی‌تی کاروانسرا به معنی کاروانسرای شکوفه است.

کاروانسرای بیستون | دوره‌های تاریخی در جوار هم

کاروانسرای بیستون معروف به کاروانسرای شاه‌عباسی در ۳۰ کیلومتری شمال شرقی کرمانشاه و در محل روستای بیستون کهنه در مقابل فرهاد تراش (نقش برجسته مشهور داریوش بر سینه کوه بیستون) قرار دارد. این کاروانسرای به سبک چهار ایوانی دارای ۸۳/۶۰ متر طول و ۷۴/۵۰ متر عرض است. در چهار گوشه این بنا، برج‌هایی قرار دارد؛ برج‌های ضلع غربی مدور و برج‌های ضلع شرقی هشت ضلعی است. احداث آن احتمالاً به فرمان شاه‌عباس اول صفوی آغاز و بنا بر کتیبه موجود در سر در بنا به اهتمام شیخ علیخان زنگنه، صدراعظم شاه سلیمان صفوی به پایان رسیده است. اگر به شهر کرمانشاه رفتید حتما سری به شهر بیستون بزنید و چند دوره تاریخی را در کنار هم به تماشا بنشینید.

کاروانسرای گچین قم | مادر کاروانسراهای ایران

ممکن است روزی گذرتان به جاده قدیم قم به ورامین بیفتد. شاید هم اصلا قصد کنید به دیدار قدیمی‌ترین کاروانسرای ایرانی بروید؛ کاروانسرایی به قدمت دوران ساسانی. می‌گویند این کاروانسرا را اردشیر ساسانی ساخته و چون در ساخت آن از گچ استفاده شده به آن می‌گفتند دیر گچین. کاروانسرایی با روح تاریخی ۱۷۵۰ ساله که از نظر معماری هم بی‌نظیر است. ۱۳۶ اتاق دارد و در ۱۲ هزار هکتار ساخته شده است. برج، حیاط خلوت، مسجد، آسیاب سنگی، حمام، ایوان، حجره، شترخوان، دکان‌های خرید و فروش و محل اقامت و البته آتشکده و کوره آجرپزی حتی قبرستان و آب انبار از این کاروانسرا مجموعه‌ای بی‌نظیر ساخته است که طرح طاق و طاقچه و قوس بناها نشان می‌دهد معمار کارکشته‌ای آن را طراحی کرده است.

کاروانسرای زین‌الدین | تنها کاروانسرای مدور صفویان

در زمان صفویان که ساخت کاروانسرا در ایران متداول شده بود، کاروانسرای زین الدین در یزد ساخته شد. این کاروانسرا تنها کاروانسرای مدور به جامانده از صفویان است و در ۶۰ کیلومتری یزد به سمت کرمان قرار دارد. این شاهکار قدمتی بیش از ۴۰۰ سال دارد. تماشای غروب آفتاب در پشت بام این کاروانسرا، تغییر رنگ کوه‌ها به آبی و تاریک شدن نم نم هوای کویر تجربه‌ای بی نظیر را از سفر به یزد در یادتان ثبت می‌کند. نمونه دیگری از این مدل معماری، به جز کاروانسرای بین کاشان و نطنز که ویران شده، وجود ندارد. معمار این کاروانسرا در مهریز شخصی به نام محمد سلطان یزدی بود؛ او یکی از بهترین معماران آن دوره و معمار مجموعه بی نظیر گنجعلی خان کرمان نیز بوده است.

کاروانسرای مهر | زیباترین کاروانسرای بین راهی ایران

در حاشیه روستای مهر در مسیر سبزوار به شاهرود کاروانسرایی وجود دارد که می‌گویند زیباترین کاروانسرای بین راهی ایران است. این یکی توسط قاجاری‌ها ساخته شده و ثبت ملی هم دارد. در گذشته این منطقه مسیر جاده پررونق ابریشم، یکی از مشهورترین جاده‌های تجاری ایران بوده اما اکنون منتظر است تا مسافران به دیدارش بشتابند و او را از تنهایی درآورند. ۲۸ اتاق و دالان‌های هشتی و زیبا به همراه حیاط مرکزی و شاه‌نشین و اسطبل و چهار ایوان دارد. این کاروانسرا به صورت هشت ضلعی است و دو اتاق مستطیل شکل به طور قرینه در دو طرف آن قرار دارد. رو به روی دروازه ورودی، شاه‌نشین کاروانسرا است که از یک ایوان و یک حیاط هشت ضلعی با اتاق‌های متعدد مربع و مستطیل شکل ساخته شده است.

کاروانسرای خانات

سنت وسط مدرنیته

کاروانسراهای خانات تهران هم پدیده عجیبی است. بنایی وسط ساختمان‌های مرتفع شهر، در شمال میدان شوش که توسط بناهای مدرن شهری احاطه شده اما توانسته اصالت خود را حفظ کند و برای گردشگران و مسافران جذاب و دیدنی باشد. این کاروانسرا در اواخر دوره ناصرالدین شاه ساخته شد، با آجرکاری و گره‌سازی‌های زیبا در معماری‌اش و ۵۴ حجره و دو ایوان با مصالحی مثل آجر و ملات گچ و آهک و سنگ و چوب و سفال. در سال ۱۳۵۷ این کاروانسرای تاریخی آتش گرفت و بخشی از آن تخریب شد اما سال ۱۳۸۸ مرمت و برای جشن نوروز آماده و دوباره افتتاح شد و کسبه و تجار منطقه به حجره‌هایشان برگشتند، چرا که این کاروانسرا هنوز هم محل کسب و کار بازاری‌های تهران است. اگر به تهران رفتید و گذرتان به شوش افتاد حتما به این منطقه پارادوکسیکال تلفیق سنت و مدرنیته سر بزنید و از دیدنش لذت ببرید. کاروانسرای خانات توسط موسی خان امین الملک در سال ۱۲۸۹ هجری شمسی به آقای سید علی اردهالی واگذار شد و سپس در اختیار سید جعفر اردهالی و در نهایت محمد اردهالی قرار گرفت.

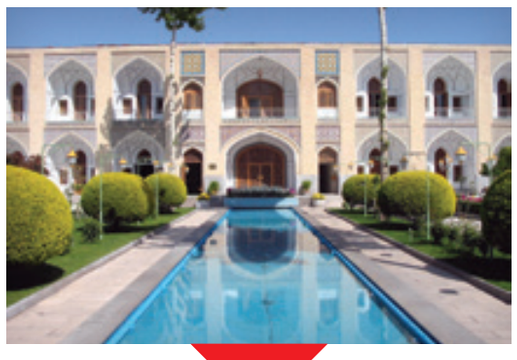

کاروانسرای عباسی

باشکوه‌ترین کاروانسرا

سال‌هاست این کاروانسرا تبدیل به هتلی گران قیمت شده که گردشگران خارجی برای یک شب خوابیدن در آن از ماه‌ها قبل برنامه می‌ریزند و به اصفهان می‌آیند. البته شکوه این کاروانسرا در همان ابتدا که شاه سلطان حسین آن را ساخت و به مادرش پیشکش کرد، نمایان بود اما خودش هم فکر نمی‌کرد روزی جز تعداد اندکی از ایرانی‌های متمول و گردشگران ذوق‌زده فرد دیگری نتواند در این کاروانسرا شب را به صبح برساند. این کاروانسرا بر اثر یورش افغان‌ها خسارات بسیاری دید و تا مدت‌ها متروکه ماند اما سال ۱۳۴۵ بازسازی این کاروانسرای سابق و هتل فعلی تمام شد و با منوهای گران قیمت‌اش آغاز به کار کرد.

کاروانسرای سعدالسلطنه

بزرگ‌ترین کاروانسرای سرپوشیده جهان

اگر به قزوین سفر کنید بعید است با این کاروانسرای بازسازی شده و تغییر کاربری داده مواجه نشده باشید. محلی به غایت زیبا و دلنشین که دوست دارید در همه روزهای سفرتان سری به آن جا بزنید و در راهروها، دالان‌ها و هشتی‌های بی‌شمار و زیر طاق‌های خوش‌رنگ و روی سنگ‌فرش زیبایش قدم بزنید و از پیچ و خم‌های شگفت‌انگیز و آرام‌بخش آن عبور کنید.

می‌گویند سعدالسلطنه، فرماندار خوش‌قریحه قزوین در زمان ناصرالدین‌شاه دستور ساخت این بنا را به دو تن از بهترین معماران اصفهانی و دو معمار ماهر قزوینی سپرد. در مساحت ۲۷۰۰ هکتار با ۴۰۰ حجره و هفت حیاط که چندین حمام، سرا، تیمچه، راسته، چهار سوق، مسجد و چایخانه داشت، مجموعه‌ای کامل برای تجار و مسافران بود.

این بنا در سال‌های اخیر به طور کامل بازسازی و به زیباترین صورت آراسته شده و در اختیار هنرمندان قزوینی قرار گرفته تا آثار هنری خود را در آن در معرض دید و فروش مسافران قرار دهند.

جدول سخت [شماره ۵۶۷]

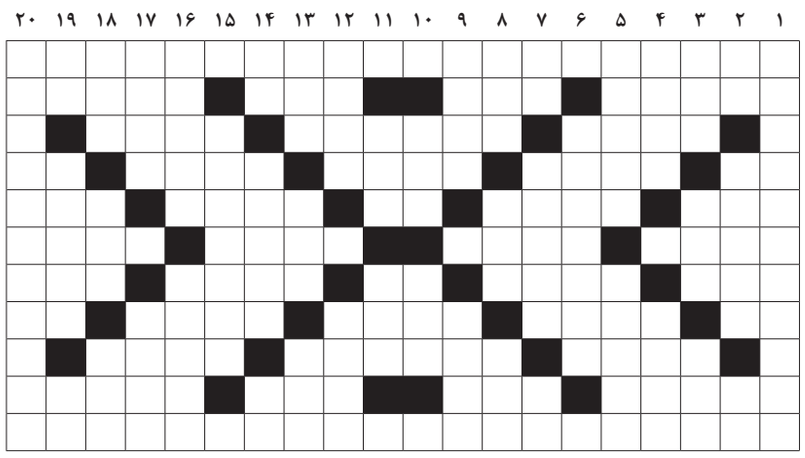

افقی:

۱ – در نظرسنجی فیفا به عنوان بازیکن قرن بیستم میلادی انتخاب شد ۲ – متحیر – نوعی آچار – بالا – روستای گردشگری اردبیل ۳ – گلی زیبا – نام قدیم قوچان – نرم‌تن دریایی ۴ – حرارت – پول چین – ماه نو – ابزاری آهنی بود که زر گداخته را در آن می‌ریختند تا شمش شود – بخار دهان ۵ – سرحد – از انواع برنج – پهلوان – مقوای نازک – زنبق ۶ – گواه – اشاره – نخست وزیر فقید پاکستان – گونه ای همیشه‌سبز با عمر طولانی و بومی نواحی گرمسیری قارهٔ آمریکا ۷ – کم پشت – واحد اندازه‌گیری طول در گذشته تقریباً معادل دو یا سه گز – کاریز – گلوله خمیر – از صورت‌های فلکی نیمکرهٔ شمالی ۸ – بی تعارف – نافه مشک – غلاف شمشیر – قوت – قدم یک پا ۹ – رودی در سیستان و بلوچستان – دستگاه نمایش فیلم – ابیات آغازین قصیده ۱۰ – الهه دانش و هنر – نظرات – پندار – کنفرانسی بود که چند ماه پیش از پایان جنگ جهانی دوم در کاخ تزارها برگزار شد ۱۱ – ضرب المثل گذران زندگی به سختی

عمودی:

۱ – رمانی از دیکنز ۲ – حرف دهن کجی – پروانه – تیر پیکان دار ۳ – دختر ژوپیتر خدای خدایان یونان – نخستین شیر گاو یا گوسفند پس از زاییدن – دوغ خشک شده ۴ – ارابه – مرغی که اغلب در کنار آب می‌نشیند ۵ – نقاش شهیر هلندی – شاخهٔ باریکی که از پای درخت می‌روید ۶ – پایتخت اروپایی ۷ – علامت مفعولی – ملازم – نشان‌دهندهٔ ابتدای مکان ۸ – جراد – پرنده سعادت – دژ ۹ – میوه ای معروف در هند – کشور آسیایی ۱۰ – کفیل – صاحب ۱۱ – کمربند – نخ ۱۲ – پیوند – ملجا ۱۳ – شهرها – نقل مکان – پوچ ۱۴ – واحد سطح – نوعی گل آذین سنبله – نت استمرار ۱۵ – چین خوردگی سرتاسری زمین در دوران ماقبل پرکامبرین ۱۶ – برچسب – شهری در کرمانشاه ۱۷ – در صنعت برای ساختن رنگ‌های نقاشی و مرکب چاپ به کار می‌رود – هوس زن باردار ۱۸ – واحد شمارش اجسام استوانه ای البته حروفش در هم ریخته – نوعی گلیم خط دار – لاف ۱۹ – دل آزار کهنه – قهرمان افسانه های ادبیات یونان – عید ویتنامی ها ۲۰ – کتابی از شهید مطهری

حل جدول شماره ۵۶۶

جدول متوسط [شماره ۷۳۵۶]

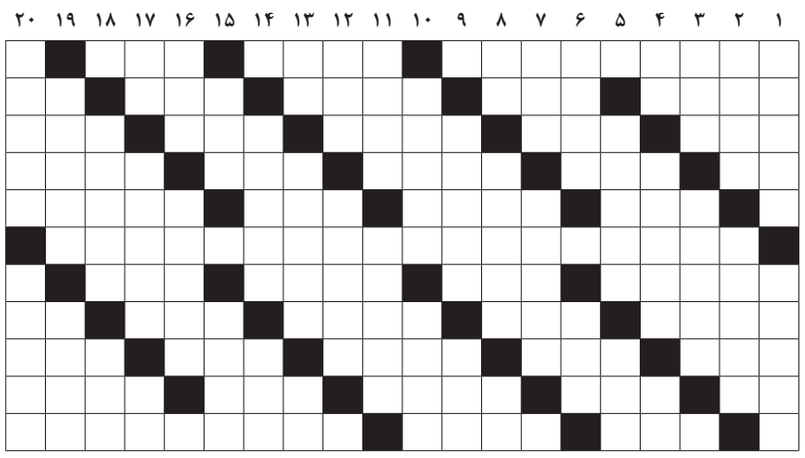

افقی:

۱ – پایتخت آسیایی – نژاد – سحاب ۲ – گوینده – جدا – گریزان – پل – اشاره به دور ۳ – از درندگان – آقا – ارابه – سقف دهان – طاقت ۴ – کوچک و خرد – اندوه – شاعر نوپرداز – رنگ – شلتوک ۵ – حرارت – هسته و دانه میوه – تیره – فعال ۶ – کنایه از مکان پرجمعیت وشلوغ ۷ – بانوی فرانسوی – رفیق – وزن کردن و سنجیدن – چینه دیوار ۸ – رسوم – کالا – آینده – بخشی از پا – کسوت ۹ – آتش – توشه – سرزمین – خزنده گزنده – ورم ۱۰ – پرگویی – گیج – گوشه فوتبالی – مخفی – صحرای مصر ۱۱ – سرما – خنده دار – رودخانه ای در کشورمان

عمودی:

۱ – تخت – خو گرفته ۲ – از شهرهای استان مرکزی – فراخ و وسیع ۳ – بادام – عادل ۴ – از حروف ندا – نادر – تلخ ۵ – تشریفات – طناب ۶ – صدمه – نبرد ۷ – طلایی – حوض آب گرم بزرگ حمام‌های قدیمی ۸ – یازده – میمون آدم نما – اندک ۹ – از سازهای زهی – زبان رسمی ایران پس از اسلام ۱۰ – دشت – اکنون ۱۱ – ستاره – سربند ۱۲ – پاک و بی گناه – دیرکرد ۱۳ – پدر – پرنده ای خاکی رنگ کوچک تر از کبوتر – پسوند شباهت ۱۴ – جعبه مقوایی – لوله گوارشی ۱۵ – پیاله – رودی در اروپا ۱۶ – نام – گمان ۱۷ – خشکی – سرخرگ – عدد خیطی ۱۸ – از وسایل حمل و نقل عمومی – یک آذری ۱۹ – طوایف – لولای پا ۲۰ – روشنگری – ظلم

حل جدول شماره ۷۳۵۵